

17525 H 2358a
17.284.
A B D
ehf wäikene
Lugemise raamat

ja
Luteruse wiis pätüti
Tarto ja Wõro maa laste kasus.

Tartu.
Trükitu J. Keerdo kuluga.

34666

Trüfi-tähe.

Aa Bb Dd Ee Gg
Hh Iij Kk Ll Mm
Nn Oo Pp Rr Ss
Tt Uu Ww Zz.
Ää Öö Üü.

Kirja-tähe.

Aa Bb Dd Ee Gg Hh Iij Kk
Ll Mm Nn Oo Pp Rr Ss Tt
Uu Ww Zz. Ää Öö Üü.

ai ei oi ui öi õi au eu õu iu aa ee
ii oo uu ää öö õõ üü.

Tähte koksusäädmine.

ab	eb	ib	ob	ub	äb	öb	üb	õb
ad	ed	id	od	ud	äd	öd	üd	õd
ag	eg	ig	og	ug	äg	ög	üg	õg
ah	eh	ih	oh	uh	äh	öh	üh	õh
af	ef	if	of	uf	äf	öf	üf	õf
al	el	il	ol	ul	äl	öl	ül	õl
am	em	im	om	um	äm	öm	üm	õm
an	en	in	on	un	än	ön	ün	õn
ap	ep	ip	op	up	äp	öp	üp	õp
ar	er	ir	or	ur	är	ör	ür	õr
as	es	is	os	us	äs	ös	üs	õs
at	et	it	ot	ut	ät	öt	üt	õt
aw	ew	iw	ow	uw	äw	öw	üw	õw
az	ez	iz	oz	uz	äz	öz	üz	õz
ba	be	bi	bo	bu	bä	bö	bü	bõ
da	de	di	do	du	dä	dö	dü	dõ
ga	ge	gi	go	gu	gä	gö	gü	gõ
ha	he	hi	ho	hu	hä	hö	hü	hõ
ka	ke	ki	ko	ku	kä	kö	kü	kõ
la	le	li	lo	lu	lä	lö	lü	lõ
ma	me	mi	mo	mu	mä	mö	mü	mõ
na	ne	ni	no	nu	nä	nö	nü	nõ
pa	pe	pi	po	pu	pä	pö	pü	põ
ra	re	ri	ro	ru	rä	rö	rü	rõ

sa	se	si	so	su	sā	sō	sū	sō
ta	te	ti	to	tu	tā	tō	tū	tō
wa	we	wi	wo	wu	wā	wō	wū	wō
za	ze	zi	zo	<u>zu</u>	<u>zā</u>	<u>zō</u>	<u>zū</u>	<u>zō</u>

pi	pir	pirn	He	hel	helu
Do	dol	dolm	Sā	jār	jārg
Hi	hir	hirm	Ha	hal	halw
Sa	jal	jalg	Su	jus	just
Ku	fur	furf	Kō	för	förf
Ma	mas	maſt	Mu	mus	muſt
Le	leh	lehm	La	lat	lats
Ni	nir	nirk	Nō	nör	nörf
Pa	pal	palk	Pu	pul	pulk
Pō	pör	pörm	Si	ſil	ſilm
Ri	ris	riſt	Sō	ſöl	ſölg
Sā	ſāl	ſālg	Mu	mul	muld
To	top	tops	Wū	wür	würſt
Wō	wör	wörf	Wa	wan	wang
Hō	höl	höl m	Pa	par	parm
Rā	rāi	rāim	Si	ſil	ſilk
Zā	zāl	zālſ	<u>Zi</u>	zir	

Ar-mas hir-mus māng-to

lau-lu mas-mo

waa-di

Ku-lu-ta si-nu-ga lau-lu-ga män-gi-ma lu-ge-ja
jah-wa-tus män-gu-mees ön-ne-tus hu-fa-tus
lõ-pe-tus ta-lu-poig pil-li-roog.

Ku-lu-ta-ma nä-ge-ma-ta lu-ge-mi-ne ra-hu-li-ne
ta-lu-rah-was a-bi-e-lu wal-la-li-ne möt-sa-li-ne
hai-na-rit-sif röö-mus-ta-mi-ne fin-ni-ta-mi-ne wal-
mis-ta-mi-ne was-to-wõt-ma-ta tä-he-le-pand-ja lu-
nas-ta-mi-ne ön-nis-teg-gi-ja ta-li-ta-mi-ne ä-ra-
löp-ma-ta.

Äi-dan om wa-ra — Ära har-jo-ta suud wõls-ma
— Piit-sa tagan om wars — Püs-si-ga las-tas
wa-rest — Äi-bu-de üm-ber om aid — Täüs wil-ja
om ait — Hai-ge om kött — Käs-sil nink pen-nil
om käpp — Waa-din om õl-lu — Lüh-i-ke-ne om
e-lu — Zea-li-hast tet-tas sült — Jõe pääl om
sild — Wõo-na-ke-ne om wa-ga — Wil-ja pan-
as wak-ka — Siin om lam-ba laut — Kat-ta
mul-le laud — Röö-gin om tuld — Wäl-jan om
tuult — Rüt-sa mul-le sai-ja — Sõ-sar läts saa-ja
— Hai-ge om mi-nu kurf — Suur lind om kurg
— Wa-re-sel om pe-sa — Wa-ras saab pes-sa —
Mi-na tun-ne te-dä — See om am-mu tee-dä —
G-mä ar-mas-tab min-no — Mi-na ar-mas-tan
em-mä.

nb=ng vt=war
ig=vv/ n/vr
14=101

Õ-sä ja e-mä ü-tel, kui ma lu-ge-da mõis-ta, siis
kuu-le ma raa-ma-tuist i-lu-sid jut-te ku-nin-ga poi-
gest nink tüt-rist — Nüüd ta-ha ma op-pi-da nink
ten-na-da näid, kea min-no o-pe-ta-wa.

Jum-ma-last nink Je-su-sest Kris-tu-sest om pal-ju
ü-les pan-tu ü-ten raa-ma-tun mes pü-has fir-jas
ehk piib-lis kut-su-tas. Sää-l om kõik ü-les pan-tu,
kuis Jum-mal tai-wast nink maad om loo-nu, kuis
wa-nal a-jal i-ne-mi-se o-ma-wa e-la-nü, nink kui-
das mei-je Is-sand Je-sus Kris-tus i-ne-mis-te sean
ol-nu nink nei-le pal-ju op-pu-si om and-nu ja kiik
tai-wa-lik-ku hääd lu-ba-nu. Kris-tus o-li Jum-
ma-la poig nink es põl-le mit-te ma-il-ma. Nii-da
ei pea ka mei-je üt-te-gi as-ja il-man tüh-jas ehk
wäi-fe-ses põlg-ma, ent kii-gen Jum-ma-la wä-ge
nink tar-kust tund-ma ja kii-geist he-ne-le op-pust
ots-ma.

Opetuse sõnad.

1. Kuule oma wanemate sõna, sest nemä om sino
sünnitänü ja ära põlle näid mitte, kui na wanast om
saanu. 2. Kes oma suud ja keelt hoiap, see hoiap oma
henge hukatuse eest. 3. Osta tött ja tarkust, mõistust ja
opetust, aga ära kaota näid mitte. 3. Wiin ajab pil-
lama, kange joomaaig müllama, selleperräst ei saa keagi
targast, kea näide sõbra oma. 4. Wihkamine kihutap
riidu, aga armastus katab üleastumise kinni. 6. Parema
wäikese õigusega kui palju ülekohtoga.

Maga, maga, marjake.

Maga, maga, marjake,

Pane filmad kinni!

Esä lähäb koormaga

Viinast saija tooma,

Viina saijad sarwilised,

Magusad kui mesi-leib.

Emä piim om magusam,

Emä arm kui mesi.

(Rahwa laul.)

Lats ja lehm.

Lats: Kuule lehm! Misperrast liigutad sina magaden oma suud?

Lehm: Mina mäletsen toito peenikeses, midä ma enne ole sööno.

Lats: Sinol om üsna tark nägo. Kas sa raamatot lugema ka oppid?

Lehm: Raamato lugemine om inemiste asi. Aga mina ole näidele kasutoojast ja toidusesis loodu.

Õdangu laul.

Rüüd lamme mina wootele,
Mo wõta oma hoolele,
Oh kallis Õnnistegija,
Siis wõi ma rahun magada.

Suu tõrwaja poisike. 1894

Üts kord tahtnu üleantuma poisi naabre aijast ubinid warastada. Aga et egä ööse ilm selge olnu ja kuu heledaste paiste, selleperrast es julgnu nemä oma kurja soowi täüta. Na mõtnu nõust kuud mustast määri, pandnu hulk tõrwa toobrise, mõtnu siis toobri puuga selgä ja nakanu kuu poole minema. Na saanu ka ruttu sinna, aga jäänu ütten toobriga kuu külge kinni. Sää! saisawa nemä nüid kuu pääl wangin. Näide pilt tuletab kõikidele miilde, et wargid kõwa nuhtlus ootab.

Kasulise linnu.

Mäe külan oli egäl talul
wäike rohuaid, kon ilusa willa=
puu kaswsiwa. Nee puu äitse=
siwa ega kewade kenaste. Mija=
den pesitāsiwa palju linnukeisi
ja laulsiwa rõõmsast. Sūgise oli=
wa puu magusaid ubinid, kirsja,
pirne ja ploome täüs.

Aga küla rahwa latse lāt=
siwa wallatumas ja nakkasiwa
linnu pesi löhkuma. Linnu es
tulle enāmb Mäeküla aidadesse
pesitama ega näide willapuude
otsa laulma. Rahjoliko wagla
ja putuka, mes linnode toidus
om, riksiwa willapuu äitsme ära.
Keagi es saa enamb ubinid ega
marju mekki.

Opetus: Latse, ärge lõh=
kuge linnu pesi. Linnu saadama
willapuu aidaden suurt kasju.

Lats ja linnokse.

Lats nägi puu otsas linnu pesä. Ta tahtis ülesse ronida ja kaeda, mis sääl sehen om. Aga linnokse lennas puu otsa pääle ja palus haledaste: „Armas lats! Ära puutu minu pesa külge ja ära kae üle meere sisse! Minno poja pelgäwa sinno suuri filmi ja nakawa näid nätten pelglitult röökimä“.

Lats sai linno haledast palumisest aru ja läts kohe kaugembale. Linnoke oli aga väga rõõmus ja hüidis laulden: „Latsake, ma tennan sinno südamest, et sa minno palwet täütsid.“

Millal massan?

Millal massan memme waiwa,

Hä emä piima waiwa,

Rattel käel kandemise?

Kaswatas kui kanakese,

Wiis mo põllet nurme pääle

Pani parmaсте wahela,

Sületäide festella:

Et ei tulnu tuuli pääle,

Ega wiirnu wihma pääle!

Luteruse väifene Katefismus.

Edimäne päätüff.

Jummala kümme käsku.

Edimäne käsk.

Mina ole Issand, sino Jummal, sinul ei pea muid jummalid olema Mino een.

Mes see om?

Meie peame Jummalat üle kõige asja pelgama, armastama nink (ustma ehk) Tema pääle lootma.

Edine käsk.

Sina ei pea mitte Issanda oma Jummal nimme kurjaste pruufma; sest Jummal ei taha seda mitte nuhtlemata jätta, kes Temä nime kurjaste pruugib.

Mes see om?

Meie peame Jummalat pelgama nink armastama, et meie Tema nime man ei wännu, ei nea, ei nõiu, ei wõltsi, ei la peta, enge peame seda kõigen hädan appi hõikama, pallesma, kiitma nink tennama.

Kolmas käsk.

Sina pead pühapäiwa pühendama.

Mees see om?

Meie peame Summalat pelgama ning armastama, et meie jutlust ning Summala sõna ära ei põle, enge peame seda pühäs pidama, hääle meelel kuulma ja opma.

Neljas käsk.

Sina pead oma esä ning oma emä armustama, et fino käsi häste täüp ja fina kawa elad maa pääl.

Mees see om?

Meie peame Summalat pelgama ning armastama, et meie oma wanembid ning esändid ära ei põle, ei ka wihasta, enge peame neid armustama, neid orjama, neide sõna wõtma ning neid armsas ning auusas pidama.

Viies käsk.

Sina ei pea äratapma.

Mees see om?

Meie peame Summalat pelgama ning armastama, et meie oma lähemba ihule üttegi kahju ega wiiga ei tee; enge peame teda awitama ning edasi saatma kõige iholiko häda fisen.

Kuues käsk.

Sina ei pea mitte abielu rikma.

Mees see om?

Meie peame Summalat pelgama ning armastama, et meie puhtaste ning auuaste elame, sõnun ning teguden, ning et igaüts oma abikaasa peap armastama ning armustama.

Säitsmes käsk.

Sina ei pea mitte warastama.

Mes see om?

Meie peame Summalat pelgama ning armastama, et meie oma lähemba raha ega häd ei wõta, ehk kawala kauba ehk ostmisega henne kätte ei saada; enge peame teda awitama, tema häd ning päätoidust kaswata nink hoita.

Katesjas käsk.

Sina ei pea mitte kawalat tunnistust andma oma lähemba wasta.

Mes see om?

Meie peame Summalat pelgama ning armastama, et meie oma lähemba pääle kawalal kombel ei wõltsi, teda ei peta, keelt tema pääle ei pesa, ehk kurja kõnet ei tõsta; enge meie peame teda wabandama, häd temast kõnelema, nink kiik asju häd poole käändma.

Ütesjas käsk.

Sina ei pea mitte himustama oma lähemba maja.

Mes see om?

Meie peame Summalat pelgama ning armastama, et meie kawalusega oma lähemba perandust ehk maja hennele ei püüwä, ei ka ütegi õiguse tähe all henne kätte ei saada; enge peame teda awitama, et tema seda wõis pidada nink see manu jääda.

Kümnēs käft.

Sina ei pea mitte himustama oma lähemba naist, sulast, näütšiküt, tõbrast, ehk kiif, mis tema peralt om.

Mes jee om?

Meie peame Summalat pelgama nink armastama, et meie oma lähemba naist, peret ehk tõbrast henne poole ei kisu ega temast ära ei saada; enge peame neid manitšema, et nema jääwa nink teewa mes neile sünnis.

Mes ütleb nüüd Summal kõigist neistšinatšist käftest?

Tema ütleb niida:

Mina, Issand sino Summal, ole wägew wišane Summal, kee neide pääle, kea Minno wiškawa, wänembide pattu kodo otšib laste pääle, kolmanda nink neljanda põlwe šisse; ent neile, kea Mino armastawa nink Mino käfte pidawa, tee Mina hääd tuhanda põlwe šisse.

Mes jee om?

Summal ähwardap nuhelda kiifi, kes neidesinaste käftude üle astwa: seeperast peame Tema wiha pelgama nink ei pea mitte niisuguste käftude wasta tegema; ent Tema toowotab armu ning kiif hääd kõigile, kea Tema käfte pidawa. Seeperast peame Teda ka armastama, Tema pääle lootma nink hääl meelel Tema käftude perra tegema.

Toine päätüff.

Büharisti-nisf.

Edimäne tüff.

Soomiseft.

Mina usu Jummal, see Esä, kõigewägewamba
taiwa nink maa Poja sisse.

Mes see om?

Mina usu, et Jummal mino kiige loodusaajuga om
loonu, mulle andnu ihu ning henge, filmi, kõrwu nink
kiik luuliikmisi, meelt nink mõistust, nink weel ülespeap;
pääle see, rõiuid ning kangi, sööki nink jooki, maja nink
koda, naist nink last, põldu, tõprid nink kiik häd, kiige
iho nink elu tarwituse nink päätoidusega rikkalikult nink
egapäiwa õnnistap, kiige häda eest kaitsep, nink kõige
kurja eest hoiap nink paimendap. Nink seda kiik teep
Tema selgest ajalikust nink jummalikust armust nink hel-
dusest, ilma mino ärateenimise nink tööta. Selle kiige
eest ole mina jälle wõlgu, Teda tenada nink kitta, or-
jada nink kuulda. See om tõtelikult tõsi.

Toine tüff.

Äralunastamiseft.

Nink mina usu Jesuse Kristuse, Jummal aimu-
sündinü Poja, meie Issanda sisse, kes om saadu
Bühast Waimust, sündinü neitsist Mariast, kannatanu
Bonziuse Pilatuse all, risti pääle poodu, ära koolnu,
maha matetud, alla lannü põrguhauda, kolmandamal
päiwal ülestõusnu koolnuist, üles lannü taiwade,

istub Summala, see kõigewägewa Esä hääl kael.
Säält laap Tema tulema, kohut mõistma elawide
nink foolnuide pääle.

Mes see om?

Mina usu, et Jesus Kristus tõsine Summal, Esast
igawest sündinü, nink ka tõsine inemine neitsist Mariast
sündinü, om mino Issand, te mino ära kadonu nink ära-
sunnitu inemist om lunastanu, äraostnu nink ärapäästnu
kõigest patust, surmast nink kuradi wäest; ei mitte kulla
ega hõbedaga enge oma püha kalli werega, nink oma
süüta kannatamise nink surmaga, et mina tema oma olles
nink Tema riigin Tema all elas nink Teda orjas iga-
wetsen õigusen, wagausen nink õnsusen, otse niida kui
Tema om ülestõusnu surmast, elap nink walitsep igawes.
See om tõtelik tõsi.

Kolmas lüft.

Pühendamise ft.

Mina usu Püha Waimu sisse, ütte püha krist-
likko kerikut, pühide kogodust, pattu andisandmist,
liha ülestõsemist, nink igawest ello. Amen.

Mes see om?

Mina usu, et mina ei wõi mitte omaft meeleft ehk
wäest Jesuse Kristuse, oma Issanda sisse usku, ehk Tema
manu tulla; enge Püha Waim om mino armu-oppuse
läbi kutsnu, omme andidega walgustanu, õigen usun
pühendanu nink ülespidanu; otse niida kui Tema kogona krist-
likko kogodust maa pääl kutsup, kogup, walgustap, pühendap

nink Jēfufe Kristufe man peap õigen ainun usun; seen
kriisilikun kogudusen annap Tema mulle nink kiigile usk-
jile ega päiwa kiik patu rikalikult andis nink saap
wiimsel päiwal minno nink kiik koolnuid üles äratama
nink mulle kiige uskijitega Kristufe sisen igawest ello andma.
See om tõtelik tõsi.

Kolmas päätükk.

Püha Etsa-meie palwus.

Meije Etsa, kee sina olet taiwan. Pühendetus
saagu Sino nini. Sino riik tulgu. Sino tahtmine
sündku, kui taiwan, niida ka maa pääl. Meije
päiwalikko leiba anna meile täamba. Ring anna
meile andis meije süüda, niida kui meije andis an-
name ommile süüdlasile. Nink ära saada meid
mitte kiusatuse sisse; enge päästa meid ära kurjast.
Sest Sino paralt om riik nink wägi nink awrustus
igawetses ajas. Amen.

Alustuse sõna.

Meije Etsa, kee Sina olet taiwan.

Mes see om?

Summal tahap meid seega häälitseada, et meije peame
uskma, Leda meije õiget Etsa olewat, nink meid Tema

õigid latfi; et meie julgeste nink kiige lootusega Teda peame pallesma, nii kui armsa latse oma armsat esä pallesma.

Õdimäne palwe.

Pühendetus saagu Sino nimi.

Mes see om?

Summala nimi om küll enesest püha; ent meie pallesme sensinatsen palwen, et ta meie man ka pühas saas.

Kuis see sünnib?

Kui Summala sõna selgede nink puhtaste opetetas, nink meie ka pühalikult nii kui Summala latse see perra elame. Seda awita meid, armas Esä taiwan! Ent kee tõsite opetap nink elap, kui Summala sõna opetap, see ei pühenda mitte meie sean Summala nimme. See est hoia meid, armas taiwane Esä!

Õdine palwe.

Sino riik tulgu.

Mes see om?

Summala riik tulep küll ilma meie palweta esi enesest. Ent meie pallesme sensinatsen palwen, et see ka meie manu tules.

Kuis see sünnib?

Kui taiwane Esä meile oma Pühä Waimo annap, et meie Tema püha sõna, Tema armo läbi usume nink jummalikult elame siin ajalikult nink sääl igawes.

Kolmas palwe.

Sino tahtmine sündfu kui taiwan, niida ka maa pääl.

Mes see om?

Summala hää armuline tahtmine sünnib küll ilma meie palweta, ent meie palleme senfinatsen palwen, et tema ka meije man sünnis.

Kuis see sünnip?

Kui Summal kiik kurja nõwwo nink tahtmist ära häetap nink keelap ära seda, mes meid ei taha laske Summala nime pühendada nink tema riiki tulla: nii kui om kuradi, see ilma nink meije liha tahtmine enge kinitap nink peap meid kangede oman sõnan nink usun meie otsani. See om Tema hää nink armuline tahtmine.

Neljas palwe.

Meije päwalikfo leiba anna meile täamba.

Mes see om?

Summal annab päwalikfu leiba ka küll ilma meije palweta kiigile kurjile inemistele; ent meije palleme senfinatsen palwen, et Tema meid seda lases tutta nink tennuga meije päwalikfu leiba wasta wõtta.

Mes om päwalik leib?

Kiik, mes iho toidusele nink ülespidamisele tarwis om, niida kui oma: söök, jook, rõiwa, kängitse, hoone nink maja, põld, tõpra, raha, hää, waga abikaas, waa

latse, waga pere, waa nink usutawa ülemba, hää walitsus, hää ilm, rahu, terwis, karistus, au, hää sõbra, usutawa külalise nink muidu niisugust.

Wites palwe.

Anna meile andis meie süüda, niida kui meie andis anname omile süüdlasile.

Mes see om?

Meie palleme sensinatsen palwen, et Eisa taiwan es tahas mitte meie pattu pääle laeda, ei ka neide perast meie pallemist meile teelda; sest meie ei ole mitte see wäärt, mes meie palleme, ei ole ka mitte seda ära teeninud; enge Tema tahas meile kiil selgest armust anda; sest meie teeme egapäiwa palju pattu nink teenime nuhtlust. Siis tahame meie ka küll jälle südamest andis anda nink hää meelel hääd tetta neile, tee meie wasta patwa.

Kumwes palwe.

Nink ära saada meid mitte kiusatuse siisse.

Mes see om?

Summal ei kiusa küll kedagi; ent meie palleme sensinatsen palwen, et meid Summal tahas hoita nink ülespidada, et meid kurat, ilm nink meie liha ära ei peta, ei ka hukata umbusu, kate mõtte nink muu suure häu nink patu siisse; nink ehk meid seega peas kiusatama, et meie siiski wõime ärawäärda nink wõimust saada.

Säitsmes palwe.

Enge päästa meid ära furjast.

Mes see om ?

Meije palleme sensinatzen palwen, õtse kui üte puhuga, et meid Esa taiwan kiigesugutsest ihu- ning henge-, wara- ning awo-fahjust tahas ära päästa ning meid armuga seftinatsest häda-orust henne manu taiwade wõtta.

Lõpetuse sõna.

Seft Sino peralt om riik ning wägi ning awustus igawetses ajas. Amen.

Mes om Amen ?

Et mina pea kindma olema, et niisuguse palwe oma Esale taiwan wastawõtlikko ning kuultu ; seft Tema esi om meid käsnu niida pallelda, ning toowotanu meid kuulda. Amen, amen, see om : Ja, ja, niida peab sündima.

Neljas päätüff.

Püha ristmise sakrament.

Es m ä l t: Mes om ristmine ?

Ristmine ei ole mitte paljas wesi, enge om wesi, Summala käsnu säetu ning Summala sõnaga ühendü.

Märaneš see Summala sõna om?

Kui meie Issand Jesus Kristus ütles Matteuse raamatun wiimätsen päätükin: Minge nink tekke jüngeris kiik paganid, neid risten Eša, Poja nink Püha Waimu nimmel.

Esielt: Mes annab eht saadap ristmine?

Tema saadap pattu andisandmist, päästap ära surmast nink kuradist nink annap igawest õnust kiigile, tee seda uskwa, mes Summala sõna nink toowotus ütles.

Märaneš om seesama Summala sõna nink toowotus?

Kui meie Issand Jesus Kristus ütles Markuse raamatun wiimätsen päätükin: Kes usup nink ristitas, see saap õndsas; ent kes ei usu, see saap ärasunnitus.

Kolmandalt: Kuis wesi nii fuuri asju wõip tetta?

Wesi ei tee seda tõtelikult mitte, enge Summala sõna, mes weega nink wee man om, nink usk, mes seda Summala sõna ween usup. Gest ilma Summala sõnata om wesi paljas wesi nink ei ole mitte ristmine, ent Summala sõnaga om tema ristmine, se om: elu wesi täüs armu, nink wastesündimise mõskmine Pühan Waimun, niida, kui püha Paulus ütles Tituse raamatun kolmandan päätükin:

Summal Eša teep meid oma halestuse perra õndsas jällesündimise mõskmise nink Püha Waimu

waitsfestegemise läbi, keda Tema rikkalikult meije pääle om wäljakallanu Jesuse Kristuse, meie Snnistegija läbi, et meije Tema armust õiges tettu igawetse elu perandajis saasse lootuse perra. See om tõtelik sõna.

Reljandalt: Mes tähendab ristmine?

Tema tähendap, et wana Adam meije sisen peap egapäiwatse kahetsemise nink patust käändmise läbi ära-
uputetama nink ärafoolma tiige patu nink kurja himoga nink peab egapäiwa jälle ettetulema nink ülestõusma wastne inemine, kes õigusen nink puhtusen Jummal eene igawes elap.

Konnes jee kirjotetu om?

Püha Paulus Roomaliste raamatun kutowendan päätükin ütley: Meije oleme Kristusega mahamatetu ristmise läbi surma sisse, et õtse kui Kristus om üles-
äratetu foolnuist Gssa armustuse läbi, niida peame ka meije wastnen elun kääma.

Wiies päätüff.

Püha altari-sakrament.

Mes om altari-sakrament?

See om meije Issanda Jesuse Kristuse tõtelik tõsine iho nink weri, leiwa nink wiina all meile ristirahwale jüwma nink jüwma, Kristusest esi jäetu.

Konnes see kirjotetu om?

Niida kirjutawa püha ewangeliste Matteus, Markus, Lukas nink püha apostel Paulus:

Meije Issand Jesus Kristus sel ööl, kui Teda äraanti, wõt Tema leiwa, tennas nink murd nink and omile jüngrile nink üteli: Wõtke, sööge, see om Mino iho, mes teije eest antas. Seda tekke Mino mälestuses.

Selsamal kombel wõt Tema ka karika perast ödangu-söömaiga, tennas nink and neile nink üteli: Wõtke nink jooge kiik see siseft; seefinane karik om wastne leping Mino weren, mes teije nink paljude eest ärawaletas pattu andisandmises. Seda tekke, nii sagede kui teije seda joote, Mino mäletuses.

Mes awitab niisugune söömine nink joomine?

Seda näütwa meile neefinatse sõna: „Teie eest äraantu nink ärawaletu pattu andisandmises“; see om: et meile sakramentin patu andisandmist, ello nink õndsust neide sõnnu läbi antas; sest kon pattu andisandmine om, sääl om ka elo nink õndsus.

Kuis wõib iholik söömine nink joomine nii suuri asju tetta?

Söömine nink joomine ei tee seda tõtelikult mitte, enge nee sõna, mis niida kääwa: „Teie eest äraantu nink ärawaletu pattu andisandmises“. Nee sõnna omma iholiko söömise nink joomise man pääasi pühan

sakramendin; nink see neidsamu sõnu usup, sel om, mes nema ütlewa nink toomotawa, see om: pattu andis-andmine.

Kes siis püha altari sakramenti tululikult wastu wõtab?

Paastma nink iholikult enda walmistamine om küll taunis wäljaspidine walmistamine: ent see om õigede auusa nink walmistedu, see neid sõnu usup: „Teije eest äraantu nink ärawaletu pattu andisand-mises“. Ent see neid sõnu ei usu, ehk katsite mõtlep, see om umbusklik nink ei ole mitte õigede walmistetu. Sest see sõna: „Teije eest“ püwwab selgid usklikka sõamid.

Wene feele tähe.

Trüti tähe.
Suure: Väike:

Kirjutuse tähe.
Suure: Väike:

Nimed.

Kõla.

A	a	A	a	a	a
---	---	---	---	---	---

Б	б	Б	б	be	b
---	---	---	---	----	---

В	в	В	в	we	w
---	---	---	---	----	---

Г	г	Г	г	ge	g
---	---	---	---	----	---

Д	д	Д	д	de	d
---	---	---	---	----	---

Е	е	Е	е	e	je
---	---	---	---	---	----

Ж	ж	Ж	ж	she	sh
---	---	---	---	-----	----

З	з	З	з	se	se
---	---	---	---	----	----

И	и	И	и	i	i
---	---	---	---	---	---

І	і	І	і	i	i
---	---	---	---	---	---

К	к	К	к	ka	k
---	---	---	---	----	---

Л	л	Л	л	ell	l
---	---	---	---	-----	---

М	м	М	м	emm	mm
---	---	---	---	-----	----

Н	н	Н	н	enn	nn
---	---	---	---	-----	----

О	o	o	o	o
П	п	π	pe	pe
Р	р	ρ	ārr	r
С	c	c	eſs	ſſ (fōwa)
Т	t	т	te	t
У	y	y	u	u
Ф	φ	φ	eww	ww
Х	x	x	ha	h (fōwa)
Ц	ц	ц	tſe	tſ
Ч	ч	ч	thſe	thſ
Ш	ш	ш	ſha	ſh
Щ	щ	щ	ſhtſha	ſhtſh
Ъ	ъ	ъ	jārr (fōlata fōwa mārſ)	
Ы	ы	ы	jārōi	ōi
Ь	ь	ь	jeerj (pehme mārſ)	

stü 31 stü

Б	б	В	в	jätj	je
Э	э	Д	д	e	e
Ю	ю	Ж	ж	ju	ju
Я	я	Р	р	ja	ja
Ө	ө	О	о	mwita	mw
У	у	У	у	ishitsa	i
Й	й	Ў	ў	isfratkoij	

Numre ehk arwo tähe.

1	2	3	4	5	6	7			
üts	fats	kolm	neli	viis	kuus	saitse			
		8	9	10					
		katesja	ütesja	kümme					
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

30 kolmkümmend
40 nelikümmend
50 viiskümmend
60 kuuskümmend

70 saitseskümmend
80 katesjakümmend
90 ütesjakümmend
100 sada

1000 tuhat, 1,000000 miljon.

Üts för d üts.

1 × 1 = 1	5 × 1 = 5	8 × 1 = 8
2 × 1 = 2	5 × 2 = 10	8 × 2 = 16
2 × 2 = 4	5 × 3 = 15	8 × 3 = 24
2 × 3 = 6	5 × 4 = 20	8 × 4 = 32
2 × 4 = 8	5 × 5 = 25	8 × 5 = 40
2 × 5 = 10	5 × 6 = 30	8 × 6 = 48
2 × 6 = 12	5 × 7 = 35	8 × 7 = 56
2 × 7 = 14	5 × 8 = 40	8 × 8 = 64
2 × 8 = 16	5 × 9 = 45	8 × 9 = 72
2 × 9 = 18	5 × 10 = 50	8 × 10 = 80
2 × 10 = 20		
3 × 1 = 3	6 × 1 = 6	9 × 1 = 9
3 × 2 = 6	6 × 2 = 12	9 × 2 = 18
3 × 3 = 9	6 × 3 = 18	9 × 3 = 27
3 × 4 = 12	6 × 4 = 24	9 × 4 = 36
3 × 5 = 15	6 × 5 = 30	9 × 5 = 45
3 × 6 = 18	6 × 6 = 36	9 × 6 = 54
3 × 7 = 21	6 × 7 = 42	9 × 7 = 63
3 × 8 = 24	6 × 8 = 48	9 × 8 = 72
3 × 9 = 27	6 × 9 = 54	9 × 9 = 81
3 × 10 = 30	6 × 10 = 60	9 × 10 = 90
4 × 1 = 4	7 × 1 = 7	10 × 1 = 10
4 × 2 = 8	7 × 2 = 14	10 × 2 = 20
4 × 3 = 12	7 × 3 = 21	10 × 3 = 30
4 × 4 = 16	7 × 4 = 28	10 × 4 = 40
4 × 5 = 20	7 × 5 = 35	10 × 5 = 50
4 × 6 = 24	7 × 6 = 42	10 × 6 = 60
4 × 7 = 28	7 × 7 = 49	10 × 7 = 70
4 × 8 = 32	7 × 8 = 56	10 × 8 = 80
4 × 9 = 36	7 × 9 = 63	10 × 9 = 90
4 × 10 = 40	7 × 10 = 70	10 × 10 = 100

$$10 \times 100 = 1,000.$$

$$10 \times 1,000 = 10,000.$$

$$100 \times 100 = 10,000.$$

$$1,000 \times 1,000 = 1,000,000 = \text{Million}.$$

$$1,000,000 \times 1,000,000 = 1,000,000,000,000 = \text{Billion}.$$

Gegen den Druck dieser Bibel sammt kleinem Katechismus ist von Seiten des Föhländischen Evangelisch-Lutherischen Consistorii nach vorgängiger Durchsicht derselben nichts einzuwenden.

St. Marien in Dorpat, 1888 Mai 22.

Im Namen des Consistorii:

Mr. 24.

A. S. Willigerode, Consistorialrath.

Дозволено цензурою. — Дерптъ, 26. Іюля 1888 г.

Sind 10 fop.

Trüfitu G. Mattieseni man Tartun.